

107.

Jelentés a belügyi szervek által 1958. július 1. és augusztus 8. között letartóztatott ellenforradalmi elemekről

Bukarest, 1958. augusztus

Az utóbbi időben az imperialista államok, élükön az Amerikai Egyesült Államokkal a háborúból átváltottak a katonai beavatkozásokra a gyarmati iga megszüntetéséért és a nemzeti felszabadulásukért küzdő államok ellen. A nemzeti felszabadításért folytatott küzdelem fegyveres elfojtásának konkrét példája Jordánia és Libanon amerikaiak és angolok általi fegyveres lerohanása.

Ezen arab országok ellen folytatott katonai akciók világosan jelzik, hogy az imperialisták ezúttal sem vették figyelembe a szabadság és béke után vágyakozó országok óhaját. Ezzel a lépéssel a világ e részén egy jelentős háborús gócpontot alakítottak ki. A Szovjetunió és a szocialista tábor országai következetes harcot folytatnak e háborús megnyilvánulások ellen. Harcolnak továbbá egy esetleges háború megelőzése érdekében, a béke megtartásáért és a gyarmati országok fölszabadításáért. E nemes ügyhöz csatlakozik a világ összes becsületes embere. A nemzetközi helyzet változása következtében az ellenséges és ellenforradalmi elemek hazánk területén is fokozták ellenséges tevékenységüket abban a reményben, hogy külföldi segítséget kapnak az imperialista hatalmaktól. Néhány esetben nyíltan ki is fejezték a népi demokratikus rendszer ellen táplált halálos gyűlöletüket. A Belügyminisztérium szervei, amelyek határozottan harcolnak a munkásosztály forradalmi vívmányainak megőrzéséért, folyamatosan leplezik le ezeket az ellenforradalmi cselekedeteket. Következésképp ezeket az elemeket letartóztatták, és jelenleg folynak a vizsgálatok ellenük. Ebből kifolyólag az ebben az időszakban letartóztatott személyek száma sokkal nagyobb, mint az előző időszakokban.

A mellékelt számadatokból az tűnik ki, hogy az országban letartóztatott 1.103 személy majdnem 50%-a vasgárdista, egy kis töredék parasztpárti és liberális párti és a másik 50% politikailag nem osztályozott elemekből áll. A meglévő adatokból az derült ki, hogy főleg a vasgárdisták nagy titokban és különböző formákban fejtik ki tevékenységüket. Arra törekszenek, hogy az ellenforradalmi tevékenységükbe azokat is bevonják, akik régebb nem politizáltak. Ezzel magyarázható, hogy a letartóztatottak között olyan nagy a politikailag nem osztályozott elemek aránya. Az esetek tisztánlátása végett néhány példát adunk:

A központi apparátusban a 220 letartóztatott közül 105 vasgárdista, amelyek közül 89 személy csoportokat hozott létre és a Vasgárda újjászervezésén dolgozott. 105 személy politikailag nem kategorizálható, a fennmaradt személyek pedig a Nemzeti Parasztpárthoz, illetve a Nemzeti Liberális Párthoz tartoznak. Ezek az elemek kémkedtek, bujtogattak és röpcédulákat osztogattak.

A Belügyminisztérium Suceava Tartományi Igazgatósága által letartóztatott 66 személy közül 30 személy olyan vasgárdista, aki megpróbálta újjászervezni a mozgalmat, fegyvert tartott magánál és terrorcselekményeket hajtott végre a

pártaktivisták ellen. A letartóztatottak között található még 28, a múltban politikailag nem osztályozható elem, továbbá két parasztpárti és hat liberális elem. A Belügyminisztérium Iași tartományi Igazgatósága által letartóztatott 119 személy közül 96 olyan vasgárdista, aki a szervezet újjászervezésén dolgozott és bujtogatott. A Belügyminisztérium Bákó Tartományi Igazgatósága által letartóztatott 76 személy közül 57 vasgárdista, 15 pedig politikailag nem kategorizálható elem. A Belügyminisztérium Ploiești Tartományi Igazgatósága által letartóztatott 65 személy közül 44 vasgárdista, akik megpróbálták újjászervezni a mozgalmat, segítyt gyűjtöttek a mozgalom számára, szabotálták a szocialista ipart, röpcédulákat osztogattak és a rendszer ellen bujtogattak embereket. Hasonló esetekkel találkozhatunk a többi tartományban is. Ebből az következik, hogy a vasgárdisták megkezdték az újjászervezési tevékenységet politikai terrorizmust alkalmazva a párttagok ellen és arra buzdítva az eddig politikailag el nem kötelezett elemeket, hogy vegyenek részt a népi demokratikus rendszer ellen szervezett aknamunkákban. Mellékelve csatoljuk a letartóztatottak országos, központosított listáját.⁷⁰

Nedelcu M[ihai] ezredes

A III. Csoportfőnökség „C” alosztályának főnöke⁷¹

ACNSAS, fond Documentar, dos. 53, vol. 3, 4–6. f. Géppel írt román nyelvű jelentés magyar fordítása.

108.

Gyorsírásos feljegyzés a Belügyminisztérium 1958. szeptember 16–18. közötti operatív gyűléséről (részlet)

Bukarest, 1958. szeptember 16.

A gyűlést szeptember 16-án 9 órakor Gheorghe Pintilie miniszterhelyettes altábornagy elvtárs nyitotta meg. Ezt a gyűlést azért hívták össze, hogy elemezzék a munka menetét az utolsó gyűlés óta eltelt időszakban. A szó Alexandru Drăghici miniszter elvtársé, aki előadja a minisztérium vezetésének beszámolóját. A beszámoló után hozzászólásokra kerül sor, így⁷² [...] Kovács Mihály elvtárs – Magyar Autonóm Tartomány:

A Magyar Autonóm Tartományon belüli állambiztonsági szervek munkája az említett időszakban a BM-től kapott utasításoknak megfelelően zajlott. (Az 1957. november végén lezajlott, a tevékenység elemzésével foglalkozó ülésen meghozott feladatoknak megfelelően.⁷³) Az informatív-operatív tevékenység alapján kiderült,

⁷⁰ A listát nem közöljük.

⁷¹ A BM III. Csoportfőnökség „C” alosztálya belső dokumentációs célokat szolgált. Statisztikákat és kimutatásokat készített a folyamatban lévő nyomozásokról, valamint tartományonként, havi lebontásban a letartóztatások alakulásáról.

⁷² Az egyes tartományok vezetőinek hozzászólásai közül csak a Kovács Mihályét közöljük.

⁷³ Az 1957. december 2–3-án megtartott értékelő gyűlésről lásd a 93. és 94. sz. iratot.